

NOTAT

Til Stortingets energi- og miljøkomité

8. mai 2025

Meld. St. 25 (2024-2025)

Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet.

NHO Mat og Drikkes innspill omtaler i hovedsak kapittel 10 *Fremtidens matsystem*. Innenfor de øvrige temaene som tas opp i meldingen, viser vi til Næringslivets Hovedorganisasjon sitt innspill, som vi stiller oss bak.

Sunt og bærekraftig kosthold

De nasjonale kostrådene legges til grunn for beregningen av en reduksjon i klimagassutslipp fra matsystemet. De nye norske kostrådene fra august 2024 er basert på helseeffekter. Dersom klima- og miljømessig bærekraft skal vurderes, graderes og inkluderes i kostanbefalinger er det viktig at det benyttes forskningsbasert dokumentasjon, data og beregningsmetodikk som er relevante og balanserte ut fra norsk kontekst. Det må også tas hensyn til sosiale og økonomiske bærekraftdimensjoner som de jordbrukspolitiske målene, beredskapshensyn samt mattradisjoner og måltidspreferanser, mv.

Kunnskapsgrunnlaget for revisjonen av de norske kostrådene, *The Nordic Nutrition Recommendations 2023 (NNR2023)*¹, omfatter for første gang klima- og miljømessig bærekraft i de matvarebaserte ernæringsanbefalingene. Forskning rundt bærekraft og mat er en yngre disiplin enn helse- og ernæringsforskning. Den tilgjengelige vitenskapelige dokumentasjonen knyttet til bærekraft som ble benyttet i NNR2023 bygger derfor på færre og svakere primærstudier og færre relevante systematiske kunnskapsoppsummeringer, ikke minst når norske forhold skal legges til grunn.

Vi mener derfor at forklaringskraften til underlagsdokumentasjonen i NNR2023 ikke er tilstrekkelig for å legges til grunn for en vurdering av hva som er et bærekraftig kosthold, og dermed heller ikke er tilstrekkelig som grunnlag for vurderingene om bærekraftig kosthold i klimameldingen. Vi mener konsekvensene av endringer i kosthold på bakgrunn av utslippsmål i større grad også må kartlegges og analyseres, både med hensyn til produksjon av norske landbruksprodukter og for å ivareta ernæringsbehovet til sårbare grupper i befolkningen.

Matsvinn.

Regjeringen peker på matsvinnloven som det sentrale tiltaket i innenfor matsystemet. NHO Mat og Drikke støtter målet om å redusere matsvinn og bidra til en mer bærekraftig matverdikjede. Vi mener imidlertid at det foreliggende lovforslaget er svært overordnet og overlater sentrale bestemmelser til senere forskrifter, noe som gjør det vanskelig å vurdere konsekvensene for virksomhetene og dermed også krevende å støtte lovforslaget.

Det er viktig at virkemidlene for å redusere matsvinn er treffsikre og forholdsmessige. En lov rettet mot matindustrien og dagligvarehandelen vil bare omfatte under 40 % av matsvinnet, mens forbrukerne står for over 60 %. Derfor bør innsatsen favne hele verdikjeden, inkludert forbrukerne. Andre land har oppnådd bedre resultater gjennom systematisk arbeid overfor husholdningene, som

¹ [Nordic Nutrition Recommendations 2023](#)

informasjonskampanjer i Storbritannia, Ungarn og Nederland. Dette arbeidet bør også forsterkes i Norge.

Samsvar mellom donasjon og mattrygghet er en utfordring. Det må sikres klare ansvarsforhold for mattrygghet ved donasjon. En matsvinnlov må ikke gi konkurransevidninger eller utilsiktede tilpasninger, og administrative/økonomiske konsekvenser bør minimeres. En særnorsk regulering kan øke kostnadene i forhold til utenlandske konkurrenter og svekke norsk mat- og drikkenæring. Det er også avgjørende med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet i forvaltningen, spesielt i Mattilsynet, for å gi veiledning og tilsyn. Dette er et myndighetsansvar som må følges opp med nødvendige ressurser.

Merking for informerte valg

Klimameldingen referer til forskningsprosjekt NewTools² og dette prosjektets mål om å utvikle nye skåringssystemer for hhv. matens ernæringsmessige kvalitet og miljø og sosial bærekraft. Bruk av skårene fra NewTools, i form av en merking på forsiden av emballasjen på mat og drikke, trekkes frem i klimameldingen som et spesifikt tiltak for å påvirke forbrukeradferd og endre matvaner.

Prosjektets formål er å generere ny kunnskap, ikke å utforme politikk. Før det kan konkluderes om skåringssystemene kan benyttes til konkrete merkeordninger er det behov for langt mer kunnskap og påfølgende konsekvensutredninger om et slikt tiltak bidrar til å gi de ønskede endringene mht. klima og helse. Det må heller ikke undervurderes hvor mye ressurser som må investeres i å bygge kjennskap, kunnskap og tillit til et nytt merke hos forbrukerne.

Avskogingsforordningen

I meldingen refereres det til initiativ for å redusere faren for avskoging i tropiske strøk. I EU er det nå en overgangsfase frem til nyttår før nytt regelverk om avskoging vil bli gjeldende for store og mellomstore virksomheter. Dette er et regelverk som også er relevant for Norge, og som vil ha betydning for avskoging og oppdyrking av norsk skog samt konsekvenser for import og eksport for produkter av tre, storfekjøtt, kakao, soya, palmeolje, mv. Det er viktig med en avklaring av hvordan dette regelverket følges opp av norske myndigheter for å gi forutsigbarhet for de berørte aktørene.

Potensial for økt ressursutnyttelse.

Samfunnsoppdraget om bærekraftig fôr til husdyr og fisk har som mål at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemet. En vesentlig barriere for mer bærekraftig utnyttelse av ulike proteinkilder er et utdatert regelverk. I samfunnsoppdraget jobbes det bla. med mulighetene for å bedre ivaretagelsen av biprodukter og restråstoffer fra animalske kilder for å utløse potensialet for en økt og klima- og miljøvennlig ressursutnyttelse. Innen matproduksjon og fôrproduksjon kan bruk av innsekter og benmel være et aktuelt framtidig scenario. Mattilsynet er en svært sentral aktør på dette området, og må ha rammevilkår som tillater et aktivt og systematisk regelverksarbeid for å påvirke prosessene i EU og ved implementering av nytt lovverk i Norge.

Klimapartnerskap og samarbeid med næringslivet

Eldring-utvalget er tydelige på at samarbeid mellom myndigheter og næringsliv er særlig viktig i EØS-arbeidet. Utvalget understreker betydningen bl.a. av at regjeringen involverer næringslivet og partene i arbeidslivet bredest mulig involvering i tidlig fase i politikkutformingen og regelverksutviklingen i EU. Den stadig mer komplekse og detaljerte regelverksutviklingen gjør at det kreves større faglig kompetanse om hvordan dette påvirker næringslivet enn tidligere. Vi oppfordrer Stortinget til å støtte opp under en økt ressursinnsats for å følge opp EØS-arbeidet og viktigheten av en tett dialog med næringslivet.

² [NewTools - FHI](#)